

Задорожня А. Г.

к. політ. н.,

кафедра журналістики, реклами та медіакомунікацій,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

Французький бул., 24/26, м. Одеса, 65058, Україна

E-mail: alizador@onu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-7420-7029>

**ПОКОЛІННЯ ВІЙНИ У ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРИ:
ПОЛІТИЧНИЙ, ГУМАНІТАРНИЙ ТА МЕДІЙНИЙ ВИМІРИ**

Дослідження присвячене темі медійного висвітлення неповно(мало)літніх під час російсько-української війни, як свідків війни. Методологія базується на загально-наукових та журналістських методах. Наукові факти або свідчення посадових осіб та учасників подій, зафіксовані в журналістських матеріалах, були зібрані з використанням методу спостереження, порівняння. У статті обговорюється право дитини брати участь у розв'язанні власних проблем, що є базовим принципом так званого Підходу до медіа, заснованого на правах дитини. З переходом до нового наративу, неповнолітніх сприймають не як пасивних об'єктів медіа, а як активних учасників подій.

Встановлення рамок (у тому числі обмежень, що стосуються війни) і дотримання етичних журналістських стандартів включає пошук ефективних рішень, що пов'язано з теорією фреймування Ірвіна Гофмана. Дослідження базується на роботах як вітчизняних, так і закордонних експертів у галузі журналістики. Запропоновано три напрями, що формують розуміння того, як тема дітей висвітлюється в масмедіа. Вважається, що фактична функція відповідає за збір даних і передачу стислої інформації для широкої аудиторії. Морально-етична функція поєднує моральні принципи та професійні стандарти журналістики. Мотиваційна функція спонукає журналістів та аудиторію до соціальної солідарності під час війни з метою підтримки вразливих груп через міжнародні ініціативи, правозахисні організації чи волонтерські рухи. Виявлено, що особливу важливість представляють публікації, спрямовані на консолідацію зусиль суспільства для захисту цих вразливих груп від наявних і потенційних загроз (короткострокова мета) та з метою збереження майбутнього нації (довготривала перспектива). Встановлено, що журналіст покликаний стати модератором, здатним захищати права дітей, дотримуючись професійних етичних стандартів та усвідомлюючи наслідки *modus operandi* РФ стосовно осіб, які не досягли повноліття.

Ключові слова: права дитини, інформаційна політика, гуманітарна безпека, російсько-українська війна.

Постановка проблеми в загальному вигляді, її зв'язок з науковими або практичними задачами. У реаліях війни діти та підлітки в Україні постають свідками воєнних злочинів російської армії, яка змушує жити з підвищеним рівнем тривожності, реагуючи на постійні повітряні тривоги, наслідки атак, психологічний тиск. З іншого боку, наймолодші члени суспільства виступають для майбутніх поколінь носіями пам'яті про збройну агресію, вимушене переміщення,

геноцид. Тут журналіст виступає не просто фіксатором подій, а стає носієм етичної відповідальності – захисником прав неповно(мало)літніх, як майбутнього нації. Від нього залежить, ким дитина постане у суспільстві: жертвою, свідком чи суб'єктом з правом на голос.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, методологічної основи дослідження. Під час вивчення теми, з'ясувалося, що порушення прав дітей, постраждалих у воєнних конфліктах здебільшого є предметом досліджень вчених із країн, де відбуваються бойові дії чи досі відчуваються їхні наслідки, як от Мускан Бансал, Тімоті Онъеджелема, Сулафи Фарук Аль-Зубі. Фахівець у галузі журналістики та медієзнавства Федерального університету Отуоке Т.Е. Онъеджел вказав на те, що постраждалих від війни дітей часто зображують як пасивних жертв, як загрози безпеці, осіб без свободи дій та права голосу. Автор закликав журналістів «до більш інклюзивних, контекстно-чутливих та орієнтованих на дітей репортажів, які визнають їх не просто об'єктами жалю чи страху, а як особистостей з власною волею, стійкістю та історіями, які варто розповідати на їхніх власних умовах» (Onyejelem, 2025).

Вітчизняні дослідниці О. Голуб, О. Романюк дійшли висновку, що у новинах українських медіа про війну не вистачає «людського виміру» (Holub & Romanuyuk, 2025).). З огляду на вимоги воєнного часу, найбільш поширеним є посилення на заяви офіційних осіб. Моніторинг 12-ти українських онлайн-медіа, що здійснили експерти української медійної громадської організації «Інститут масової інформації» з 3 по 13 березня 2025 року, визначив 28% матеріалів, де про дітей писалося в контексті війни. Позитивною визнана відсутність емоційних оцінок, суб'єктивних суджень, шокувальних зображень потерпілих, що не виходить за межі етичних норм. Водночас в окремих роботах журналістів бракує коментарів очевидців подій, служб порятунку, наявні емоційно забарвлені заголовки, здатні підвищити тривожність і почуття провини у безпорадного читача.

Фактами та статистичними даними насичені роботи вчених-істориків Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького Г. Голиша та Л. Лисиці, які вивчали злочини проти дітей у I пол. 40-х років минулого століття та вказали на сплановане дітовбивство масового характеру, направлене на часткове знищення українського генофонду. Задля уточнення чисельності втрат, науковці звернулися до книги «Пам'яті полеглих», за якою дитячих втрат на окупованих територіях країни сягнула 75 тис. осіб (Holysh & Lysytsia, 2020).

Оскільки дана проблематика має міждисциплінарний характер, вона вдало поєднує загальнонаукові методи та журналістикознавства. Завдяки методу спостереження зібрано наукові факти чи свідчення офіційних осіб, учасників подій, зафіксованих у журналістських матеріалах. Також широко залучені методи порівняння, синтезу й аналізу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Безумовно, тема дітей, постраждалих у війні в матеріалах масмедіа займає особливе місце, проте не є достатньо вивченою у теорії медіакомунікації, оскільки основна увага припадає на загальний розгляд дотримання журналістами етико-правових норм під час воєнного стану.

Формулювання цілей статті, виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів. Формулювання цілей статті зводиться до аналізу особливостей висвітлення теми дітей у журналістських матеріалах з урахуванням обмежень воєнного часу. Завданнями є аналіз теоретичних

підходів до теми; оцінка професійної ролі журналіста у створенні образу дитини; визначення медійних наративів, оснований на офіційних заявах; окреслення перспектив висвітлення дітей, як покоління війни для майбутнього нації.

На глобальному рівні приблизно кожна шоста дитина живе у зоні конфлікту та майже половину біженців світу становлять діти (Bansal, 2024). Під час Конференції високого рівня щодо стану прав людини в світі у липні 2022 р. помічниця Генерального секретаря Ілзе Брандс Керіс заявила: «Рекордні 36,5 мільйона дітей були змушені покинути дім внаслідок конфліктів, насильства та інших криз. Через конфлікт в Україні два мільйони дітей покинули свою країну, а близько трьох мільйонів були змушені внутрішньо переміщатися» (UN Human Rights, 2022). За даними ЮНІСЕФ, на початок п'ятого року повномасштабної війни, понад третини українських дітей були вимушені залишити домівки (майже 1,8 млн осіб знайшли притулок за кордоном, понад 791 тис. – усередині країни) (UNICEF–Ukraine, 2026).

Масмедіа щодня переконують світову спільноту, що злочини та числені порушення прав дітей стали систематичними і довготривалими. Нехтування РФ міжнародним гуманітарним правом призвело до масової загибелі, каліцтва дітей, втрати рідних, психоемоційного розладу. Моральна оцінка полягає у тому, що відповідальність за злочинні дії стосовно неповно(мало)літніх несуть як держава-агресор, так і світова спільнота, міжнародні організації, які покликані вживати заходи для припинення дітовбивства шляхом переслідування відповідальних за геноцид та воєнні злочини Міжнародним кримінальним судом, притягнення до відповідальності через міжнародні трибунали, через посилення санкцій. Водночас держава має подбати про створення системи реабілітації і психологічної підтримки, забезпечити укриттями заклади освіти та постійно документувати порушення. Останню функцію активно виконують представники масмедіа, які фіксують наслідки злочинних дій, збирають свідчення, у тому числі у дітей, уникаючи вторинної травматизації.

Право дитини брати участь у розв'язанні питань є фундаментальним принципом, так званого, Підходу медіа, заснованого на правах дитини (Child rights-based approach to media – CRBAM), який змістив наратив сприйняття неповно(мало)літніх від пасивних суб'єктів медіа до активних учасників подій, що відбуваються. Та якими б не були слова співрозмовника, вони потребують делікатного супроводу і контексту. Кожна публікація, сюжет, фотографія мають ґрунтуватися на глибокому розумінні травми та страждань юного героя.

Встановлення рамок під час висвітлення події, дотримання етичних норм журналістики, передбачає пошук ефективних рішень. Усе це тісно переплітається із теорією фреймінгу Ірвіна Гоффмана. З огляду на необхідність визначення рамок, проблеми, встановлення причинно-наслідкового діагнозу, дотримання моральних принципів та пропозицій щодо вирішення питання (функції послідовника Роберта Ентмана), аудиторія сприймає інформацію на основі власних переконань та враховуючи належність до соціокультурного простору. Тож у нашому випадку йдеться про дітей, як найбільш вразливих до воєнних злочинів, до тих, які втратили дитинство та лишили під загрозою майбутнє нації.

Наративи закордонних експертів. Закордонні вчені рекомендують масмедіа надавати першочерговість особам, які не досягли повноліття, проте були втягнуті у збройні конфлікти чи відчули на собі порушення прав. Так, з метою допомоги журналістам етично висвітлювати дітей засновниця незалежної цифрової

медіаплатформи «Tiny Hand» А.Хаділ випустила посібник за підтримки Центру наставництва для медіастартапів IJNet Arabic під назвою «Діти першими». Колумбійська дослідниця із залучення аудиторії та дезінформації М.Бансал закликала медійників мінімізувати шкоду для дітей у зонах конфлікту: «...репортажі також повинні бути *“травматично обґрунтованими”* – ґрунтуватися на розумінні того, що переживає травмована людина, і враховувати це як орієнтир для інтерв'ювання та фотографування постраждалих» (Bansal, 2024). Сулафа Ф.Аль-Зубі із Арабського відкритого університету, після дослідження вебсайту «Al Arabiya», відмітила високий професіоналізм еменських авторів, проте закликала не покладатися на міжнародні агенції як основне джерело новин, що обмежує незалежність при інформуванні (Al-Zoubi, 2022).

Роботи, які викликають співчуття, на переконання Т. Е. Онъеджела, мобілізують до підтримки, можуть стерти складний життєвий досвід дитини чи підлітка. Подібні практики отримали назву «спектакуляризація страждань», адже прикриваючись нетривалою емоційною привабливістю образів за участю дітей, аудиторія відволікається від структурних причин конфліктів та переміщення. Подолати пасивну участь дітей у матеріалах про них реально за допомогою підходу медіа, заснованого на правах дитини, який веде до *«інтеграції правових, етичних, соціокультурних та технологічних міркувань»* та *«закликає медіа-установи, практиків, освітян та політиків виводити на перший план права дітей у створенні, поширенні, регулюванні та вивченні контенту»* (Onyejelem, 2025).

Аналіз фотографій для відомих видань здійснила мультимедійна репортерка І.Каселлі, яка працювала на BBC, писала для Washington Post, The Guardian та El País. До прикладу, вона не вважає етичною фотографію із зображенням жінки, яка тримає тіло дитини, вкрите білим простирадлом, під авторством палестинського фотографа Мохаммеда Салема від Reuters (17 жовтня 2023 року), за який чоловік отримав нагороду World Press Photo. Експертка переконана, що знімки не повинні зображати померлих чи вмираючих людей: *«Особистість і гідність дітей слід захищати (як і всіх інших), але з ще більшою турботою»* (Caselli, 2024). Інший приклад – всесвітньовідоме фото «Дівчинка-напалм» із зображенням оголеної 9-річної Кім Фук, яка тікає від смертельного напалмового нападу на її місто у В'єтнамі. І хоча багато людей вважають, що знімок показав світові справжні жахіття війни та вплинув на мирне розв'язання, Кім, яка пережила низку операцій, зізналася The New York Times, що роками намагалася позбутися тягара і сорому від цієї фотографії. До прикладу, фотограф-фрілансер Самар Абу Елуф підкреслив страх у поглядах дітей, коли наближається ракета. Малечу Гази фотографи показали, не приховуючи правди. Опоненти наполягали, що *«зображення мертвих дітей мають велику емоційну та політичну силу, оскільки більшість людей у світі справедливо погоджуються, що їхня смерть нестерпна»* (Caselli, 2024). Щодо фото дворічного Алана Курді із Сирії, тіло якого знайшли на березі Туреччини внаслідок смертельної міграції, то кореспондентка розуміє масштабування проблеми, проте нагадує, що образ дитини завжди асоціюватиметься з жахливою смертю, на яку вона не заслуговувала. Колишній фотограф Reuters Джамал Саїді також вбачає у таких знімках порушення права на приватність дітей та розпалювання ненависті й ворожнечі.

Вітчизняний досвід. Українське законодавство чітко регламентує, що *«дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, – дитина, яка*

внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту отримала поранення, контузію, каліцтво, зазнала фізичного, сексуального, психологічного насильства, була викрадена, депортована або примусово переміщена, залучалася до участі у військових формуваннях, незаконно утримувалася, у тому числі в полоні» (Закон України, 2025). Тут також йдеться про тих, хто через війну втратив батьків чи піклувальників.

Наразі майже кожна дитина країни, яка відчуває на собі наслідки воєнних дій, загрозу з неба, постійні повітряні тривоги та позбавлена низки прав, так чи інакше стає частиною журналістських репортажів чи сторіз. Суцільні порушення їхніх прав в Україні, набули масового характеру після окупації Автономної Республіки Крим (АРК) з 2014 р., коли РФ зламала долі десятків тисяч дітей, серед яких п'ятнадцятеро зазначені, як ті, які трагічно загинули, десятки постраждали через вбивство чи насильницьке зникнення батьків, тисячі втратили дім та стали вимушеними переселенцями, десятки тисяч були позбавлені права вивчати рідну мову (кримськотатарську, українську), вступати до вітчизняних ЗВО, схилилися до служби в армії, стільки ж постраждали від екоциду, стали жертвами розпалювання міжнаціональної ворожнечі, сотні тисяч мешканців материкової частини України втратили право на оздоровлення та медичну реабілітацію у спеціалізованих санаторіях півострова (Кримськотатарський Ресурсний Центр, 2024). Та ці підрахунки порушень є далеко неповними через відсутність доступу до території.

Під час спеціальних дебатів Європейського економічного та соціального комітету від 19 лютого 2026 р. перша леді України Олена Зеленська повідомила, що за чотири роки повномасштабна війна позбавила життя 684 дітей, понад 2 тис. осіб отримали поранення. Учасники моніторингової місії ООН у перші три роки (24.02.2022 р. – 31.12.2024 р.) зафіксували чисельні порушення права на здоров'я, освіту, житло, сімейне життя. Російські військові відкривали вогонь по родинях під час евакуації, чинили насильство сексуального характеру (десять дівчаток, двоє хлопчиків), мільйони дітей перетворили на біженців і внутрішньо переміщених осіб (ВПО). За інформацією, яка надійшла з окупованих чи деокупованих територій, зафіксовані чисельні позасудові страти, катування, свавільні затримання, депортація, примусове надання російського громадянства. На «Мапі жертв серед дітей за регіонами», за аналогічний період, найбільш постраждали Донеччина (844 неповно(мало)літні особи), Харківщина (401), Херсонщина (210), Дніпропетровська (205), Запорізька (160) та Миколаївська (130) області. Близько сотні постраждалих виявлено у Луганському, Київському регіонах та Сумщині. По 70 на Одещині й Чернігівщині. Львівщина – 15 дітей (ОНСНР, 2024).

Неправомірні дії з боку РФ є свідченням політики етноциду, яку українці переживають не вперше. Знищення біологічних сил українського народу в умовах нацистського окупаційного режиму вирізнялося особливою жорстокістю: дітей пригощали отруєним печивом, морили голодом, «їх вбивали прикладами гвинтівок, камінням, спалювали, вішали, топили, отруювали, знекровлювали, розривали навпіл, кидали в ями-могили ще живими, нацьковували на них собак-вівчарок... Документи та спогади очевидців засвідчують, що нацисти досить широко практикували отруєння дітей шляхом змашування їхніх вуст сильнодіючою отрутою або задушення газами у спеціально пристосованих для цього автомашин («Gasenwagen»)) (Holysh & Lysytsia, 2020, с. 120).

Про першу масштабну трагедію незалежної України журналісти засвідчили, опираючись на супутникові знімки американської компанії «Maxar Technologies»,

коли росіяни нанесли авіаудар по Маріупольському драмтеатру з написом поряд «Дети» (рос.). Через відсутність доступу до місця злочину, визначити точну кількість загиблих осіб, які не досягнули повноліття, встановити неможливо. Проте за різними підрахунками, вітчизняні й закордонні журналісти озвучували загальні цифри від 300 до 600 осіб, при чому постраждалих дітей рахували десятками й навіть сотнями. За даними міської адміністрації, тут переховувалися евакуйовані з пологового будинку породіллі з новонародженими малюками.

Очевидно, що в умовах обмежень та інформаційної гігієни, основою новинних матеріалів стали офіційні заяви і рішення. Одна з таких – про заклик ООН до світової спільноти «забезпечити реалізацію прав людини та спеціальний захист, що надаються кожній дитині... Це не лише юридичний та моральний імператив – це відповідальність перед людством» (UN Human Rights, 2022). Водночас держава звернулася за допомогою до низки міжнародних організацій: ООН, Міжнародного Товариства Червоного Хреста, ОБСЄ, Глобального Альянсу національних інституцій з прав людини з метою сприяти у поверненні незаконно вивезених українських дітей. Попри складність процесу, повернути вдалося приблизно 400 осіб.

Особливо затребуваним оперативними жанром, коли неповнолітні й малолітні з деокупованих територій, евакуаційних місць можуть бути залученими до написання матеріалів є репортаж. Сюди варто віднести коментарі дітей, постраждалих від обстрілів, дітей-мігрантів, які починають нове життя в іншому місці, країні, долають мовні бар'єри. Найбільш вдалим проектом в Україні, де можна почитати одкровення дітей війни стала платформа «Дитячі історії», створена Міністерством реінтеграції та Національним інформбюро за дорученням Офісу Президента. Вона є інструментом для пошуку зниклих, насильницьки вивезених дітей, для визволення з місць примусової депортації. Про своє життя тут розповідають діти: *«Влад, 19 років, насильно переведений росіянами до військового коледжу, повернувся у 2024 році»; «Ілля, 11 років, Маріуполь. ...дитина, яка пережила багато болю за своє коротке життя». «Саша, 7 років, Одеса. ...один з понад тисячі дітей, які отримали важкі поранення в результаті військових дій Росії...»* (Children's Stories, 2026).

Почути дитячі сторіс стало можливим також завдяки фонду «Голоси дітей», який поміж іншим запустив безоплатний курс для медійників з принципами етичного інтерв'ювання дітей з метою *«навчити журналістів і комунікаційників говорити про складне чесно, людяно й безпечно для дитини»* (Didenko, 2025). На сторінках порталу діти діляться думками про життя і мрії у підвалах, про те, як відбудовуватимуть рідне місто, про те, як осиротілі знову відчували родинне тепло. Ідея безпосередньої участі дитини у діяльності медіа знайшла втілення у Всеукраїнському конкурсі студентських творчих робіт «Я – журналіст!», в рамках якого старшокласники, здобувачі вищої освіти розповідали про непереможність українців.

Висновки дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. На загал висвітлення теми дітей і підлітків у зоні бойових дій залишає гносеологічне поле, зокрема в розрізі поточної війни на території України. Очевидно, що журналістські матеріали, де фігурують молоді покоління переважно направлені на консолідацію зусиль суспільства з метою їх захисту від наявних і потенційних загроз шляхом виконання низки функцій. Таким чином, *фактологічна функція* відповідає за накопичення фактів, даних щодо

порушення правових норм проти неповно(мало)літніх та передачі стислої інформації у маси, де найменші герої лишаються у тіні і рідко висловлюються щодо ситуації. Основним джерелом при створенні таких матеріалів є офіційні заяви, статистичні дані представників владних структур та громадських організацій, які займаються певним напрямком захисту чи реалізації цих прав. *Морально-етична функція* формує відношення до соціальнозначущої проблеми через вплив на внутрішні регулятори поведінки людини, поєднуючи моральні принципи й професійні стандарти журналіста. Зазвичай сторіс він ґрунтує на інформації, яку отримує від юного співрозмовника, виявляючи співчуття до постраждалого від злочинів, водочас не героїзує його. Автор несе відповідальність перед суспільством за достовірну, об'єктивну інформацію. *Спонукальна функція* закликає журналістів, аудиторію до суспільної солідарності у воєнний час задля підтримки вразливої категорії населення на рівні міжнародних ініціатив, правозахисних організацій чи волонтерських рухів. Дана функція реалізується завдяки створенню публікацій (за безпосередньою участю дітей і підлітків), що заохочують до дискусії й обміну досвідом, закликають до активної громадської позиції і здатні впливати на формування суспільної думки. У короткостроковій перспективі колективні дії мають захистити наймолодших українців у цій війні, у довготривалій – усвідомити, що від їхнього світосприйняття та сприйняття їх у світі залежить майбутнє нації.

Новизна дослідження полягає у вивченні репрезентації в масмедіа теми дітей і підлітків, які постраждали в російсько-українській війні, з урахуванням світового досвіду та кризь призму теорії фреймінгу, що дало змогу глибше зосередитися на проблемі. Застосування даного підходу в медіадослідженнях дозволило сформувати низку функцій задля окреслення рамок інтерпретації подій, визначення сутності питання, дотримання моральних принципів, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та надання пропозицій щодо подальшого вирішення проблеми. Наразі тема висвітлення у масмедіа повсякденності дітей у небезпечних зонах не є усебічно дослідженою та вимагає більшої мобілізації сил і ресурсів як журналістів, так і світової спільноти.

References [Список використаної літератури]

- Al-Zoubi, S. F. (2022). Ethical aspects in media towards children in armed conflict. *International Journal of Research and Review*, 9(4), 1–7. doi: <https://doi.org/10.52403/ijrr.20220418>. [in English]. [Al-Zoubi S. F. Ethical Aspects in Media towards Children in Armed Conflict. *International Journal of Research and Review*. 2022. Vol. 9, No. 4. P. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.52403/ijrr.20220418>].
- Bansal, M. (2024, August 19). *Guidelines for ethical reporting on children in conflict*. International Journalists' Network. <https://ijnnet.org/en/story/guidelines-ethical-reporting-children-conflict> [in English]. [Bansal M. Guidelines for ethical reporting on children in conflict. *International Journalists' Network*. URL: <https://ijnnet.org/en/story/guidelines-ethical-reporting-children-conflict> (date of access: 21.01.2026)].
- Caselli, I. (2024, May 2). *How should media cover children in conflict?*. First 1,000 Days. <https://ireneacaselli.substack.com/p/how-should-media-cover-children-in-conflict> [in English]. [Caselli I. How should media cover children in conflict? *First 1,000 Days*. URL: <https://ireneacaselli.substack.com/p/how-should-media-cover-children-in-conflict> (date of access: 05.01.2026)].
- Children of war. (n. d.). *Children of war / Children's Stories*. 24 February 2022 – 11 March 2026 [in English]. [Children's Stories. *Children of war*. URL: <https://childrenofwar.gov.ua/en/stories-of-children/> (date of access: 21.01.2026)].
- Didenko, Y. (2025, June 18). *How to ethically interview children during wartime: "Voices of Children" launches free course for media professionals*. Voices of Children. <https://voices.org.ua/news/yak-etichno-intervyuvati-ditej-pid-chas-vijni-golosi-ditej-zapustili-bezoplatnij-kurs-dlya-medijnikiv> [in Ukrainian]. [Діденко Ю. Як

- етично інтерв'ювати дітей під час війни: «Голоси дітей» запустили безоплатний курс для медійників. *Voices of Children*. URL: <https://voices.org.ua/news/yak-etichno-intervyuuvati-ditej-pid-chas-vijni-golosiditej-zapustili-bezoplatnij-kurs-dlya-medijnikiv> (дата звернення: 21.01.2026)].
- Holub, O., Romanyuk, O. (2025, March 24). *Ukrainian media are talking about children, but mostly in the language of reports and stereotypes*. Institute of Mass Information. <https://imi.org.ua/monitorings/ukrayinski-media-govoryat-pro-ditej-ale-zdebilshogo-movoju-zvitiv-i-stereotypiv-doslidzhennya-imi-i67292> [in Ukrainian]. [Голуб О., Романюк О. Українські медіа говорять про дітей, але здебільшого мовою звітів і стереотипів. *Інститут масової інформації*. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/ukrayinski-media-govoryat-pro-ditej-ale-zdebilshogo-movoju-zvitiv-i-stereotypiv-doslidzhennya-imi-i67292> (дата звернення: 10.01.2026)].
- Holysh, H., Lysytsia, L. (2020). Life of children and adolescents in central Ukraine under the Nazi occupation regime (1941–1944). *Visnyk of Cherkasy University. Series: Historical Sciences*, (1), 119–128. doi: <https://doi.org/10.31651/2076-5908-2020-1-119-128> [in Ukrainian]. [Голіш Г., Лисиця Л. Життя дітей і підлітків центральної України в умовах нацистського окупаційного режиму (1941–1944 рр.). *Вісник Черкаського університету. Серія «Історичні науки»*. 2020. № 1. С. 119–128. DOI: 10.31651/2076-5908-2020-1-119-128].
- Law of Ukraine On Amendments to the Law of Ukraine “On the Protection of Childhood” regarding the protection of the rights of deported and forcibly displaced children No. 4438-IX (2025, May 14). *Vidomosti of the Verkhovna Rada of Ukraine* 2025, No. 39, Art. 164. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4438-20#n15> [in Ukrainian]. [Про внесення змін до Закону України «Про охорону дитинства» щодо захисту прав депортованих, примусово переміщених дітей : Закон України від 14.05.2025 р. № 4438-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР) України, 2025, №39, ст. 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4438-20#n15> (дата звернення: 10.02.2026)].
- Onyejelem, T. E. (2025). Whose Story Is It? Media Portrayals of Children in Conflict and Migration Contexts. *BIRCI-Journal*, 8(3), 1–15. doi: <https://bircu-journal.com/index.php/birci/article/view/8104> [in English]. [Onyejelem T. E. Whose Story Is It? Media Portrayals of Children in Conflict and Migration Contexts. *Budapest International Research and Critics Institute Journal (BIRCI Journal)*. 2025. Vol. 8, No. 3. P. 1–15. DOI: <https://bircu-journal.com/index.php/birci/article/view/8104> (date of access: 18.01.2026)].
- Office of the UN High Commissioner for Human Rights (OHCHR) (2024). Report «The impact of the armed conflict and occupation on children’s rights (2022, February 24 – 2024, December 31)». <https://hrmmu-3-year-update.my.canva.site/children-report> [in English]. [The impact of the armed conflict and occupation on children’s rights (24 February 2022 – 31 December 2024). Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR). URL: <https://hrmmu-3-year-update.my.canva.site/children-report> (date of access: 08.12.2025)].
- Russia has taken the childhood of millions of children* (2024, June 1). Crimean Tatar Resource Center. <https://ctrcenter.org/uk/rf-zabrала-dytynstvo-u-miljoniv-ditej-4> [in Ukrainian]. [РФ забрала дитинство у мільйонів дітей. Кримскокатарський Ресурсний Центр. URL: <https://ctrcenter.org/uk/rf-zabrала-dytynstvo-u-miljoniv-ditej-4> (дата звернення: 21.01.2026)].
- UN Human Rights Office of the High Commissioner. (2022, July 15). *Children affected by armed conflict and violence*. <https://www.ohchr.org/en/statements-and-speeches/2022/07/children-affected-armed-conflict-and-violence> [in English]. [Children affected by armed conflict and violence. UN Human Rights Office of the High Commissioner. URL: <https://www.ohchr.org/en/statements-and-speeches/2022/07/children-affected-armed-conflict-and-violence> (date of access: 21.01.2026)].
- UNICEF–Ukraine. (2026, February 17). More than a third of Ukraine’s children remain displaced four years into war – UNICEF. [Press release]. <https://share.google/cleowl5BvkbNLq4UT> [in Ukrainian]. [Чотири роки війни: понад третина українських дітей залишаються переміщеними – ЮНІСЕФ. ЮНІСЕФ–Україна. URL: <https://share.google/cleowl5BvkbNLq4UT> (дата звернення: 27.02.2026)].

Zadorozhnia A. G.

Department of Journalism, Advertising and Media Communications
Odesa I.I. Mechnikov National University
French blv. 24/26, Odesa, 65058, Ukraine

GENERATION OF WAR IN THE PUBLIC SPHERE: POLITICAL, HUMANITARIAN, AND MEDIA DIMENSIONS

Summary

This research explores the topic of media coverage of minors – witnesses of the war during the Russian-Ukrainian war. The methodology is based on general scientific methods and research in journalism studies. Scientific facts or testimonies of officials and participants in the events recorded in journalistic materials were collected using the observation method. The article is discussing the right of the child to participate in decision-making, which is the fundamental principle of the so-called Child Rights-Based Approach to Media. With the narrative changing, minors are perceived not as passive objects of the media but as active participants in events. Establishing frameworks (including restrictions related to war) and adhering to ethical journalistic standards involves finding effective solutions related to the “frame analysis” of Erving Goffman. The study is based on the works of both domestic and foreign experts in the field of journalism. This study offers three directions that form an understanding of how the topic of children is covered in the mass media. It's believed that the factual function is responsible for collecting data and conveying concise information to the masses. The moral-ethical function combines moral principles and professional standards of journalism. The motivating function encourages journalists and the audience to social solidarity during wartime for the support of vulnerable groups of the population through international initiatives, human rights organizations, or volunteer movements. It has been found that journalistic materials aimed at consolidating the efforts of society to protect these vulnerable groups from current and potential threats (short-term goal) and the preservation of the future nation (long-term perspective) are of particular importance. It was determined that journalists should assume the role of moderators, who are capable of safeguarding the rights of children through their content while also adhering to the ethical standards of journalism and realizing the consequences of the RF modus operandi for children.

Key words: children's rights, information policy, humanitarian security, the Russian-Ukrainian war.

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026